

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kóriratok visszaadása
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Védelem nélkül.

A katolikus egyház Magyarországon sok tekintetben előnyös helyzetben van. Ezt tagadni nem lehet. De az is igaz, hogy azt a pozíciót, amelyet megnyert és megtartott, nagyon is megérdemelte. Ha ez az egyház csak azért létesített volna, hogy azt a politikai egységet, melyet magyar nemzetnek hívunk összetartsa, többet nem tehetett volna hazánkért. Ha tehát szellemileg és anyagilag a többi hitvallások egyházait felülmúlja, — arra teljes mértékben rászolgált.

A katolikus egyháznak ellenségei, akik minden országos pártban, kivéve a néppártot, számosan vannak, akik a szabadkőmives páholyokban, a szociáldemokrata pártszervezetben s a héber birtokszerzési politika ügyesen keresztül vitt akciójában többé kevésbé jól szervezve is vannak, nem akarják és soha nem is fogják méltányolni a katolikus egyháznak ezeket a nemzeti, kulturális és morális érdemeit és szolgálatait. Ma már, mikor a liberálisizmus égése alatt valamennyi katolikus ellenes közület megerősödött és hódításra gondol, nagy naivitás volna részünkről azt követelni, hogy elfogultságukkal szakítva, nekünk meghódoljanak és lemondjanak arról, hogy ne lépjenek fel ellenünk támadólag is, ahol

éppen jónak látják. Nem örülünk rajta, de ez oly tény, amellyel számot kell vetnünk annyival is inkább, mert ellenségeinknek az egész világon közös vérének, hogy velünk szemben semmiféle szerzett, történelmi jogot respektálni nem akarnak.

Nekünk katolikusoknak egyszer s mindenkorra tudomásul kell vennünk azt, hogy mihelyst ellenségeink akár külön-külön, akár egymással ad hoc szövetségbe, annyi erőre jutnak, hogy összes politikai előnyeinkből kiforgassanak, hát minden tekintet nélkül a jogra és igazságra, — meg fogják azt cselekedni.

Ugy de az egyházunk elleni támadások nemcsak a konventekben, páholyokban és népgyűléseken folynak, hanem igenis a parlamentben, mert itt remélik meghozhatni azokat a »törvényeket«, melyek által az egyházi vagyont elrabolni s az összes felekezeti iskolákat elállamosítani lehetséges leend.

Következésképpen nekünk birnunk kell egy olyan politikai szervezettel, a mely a mi jogainkat nemcsak védelmezzé, hanem meg is védelmezzé. Arra számítanunk, hogy minden pártba hithű katolikusokat választván, azok majd meg fognak bennünket jogainkban védelmezhetni, ma már nem lehet. A nemzet soha úgy meghasonolva önmagával és mult-

jával nem volt, mint ahogy most van. Mindenünnen az ujtás forrongó szelleme hajtja az embereket s azt hiszik, hogy ha a katolikus egyházon francia módra keresztül gázolnak, hát Eldorádóvá lesz az ország, amelyben folyik a vizek ár-kában bivalyfej meg a tócskákban.

Ebből a vakhitből a reformokra áhitozókat kiábrándítani csak egy katolikus alapon álló parlamenti párt által lehet. Be kell bizonyítanunk mindenkinek azt szóval is, amit a kilencszázados történet bizonyít, hogy amely napon a katolikus egyház a maga vagyonát, iskoláit és intézeteit elvesziti, a magyar nemzetnek egyik legerősebb védőoszlopa omlik össze és pedig helyrehozhatatlanul. Ámde ez a bizonyítás nap-nap után száz meg száz alakban előhozandó és így csak a parlamentnek egyik pártja vállalkozhatik arra, hogy egyrészt jogainkat védje, másrészt a felforgató tanok terjedése ellen gátat emelni segítsen a nemzet összeségének.

Azt a tételt tehát, amelyet a krajcáros és ötkrajcáros újságok éppen a gróf Zichy János beszédébe beolvasni akarnak, mely szerint a katolikus egyházi életnek egy katolikus külön politikai párt többet árt, mint használ, — nemcsak hogy el nem fogadhatjuk, — hanem nagyon is támadnunk kell.

„TISZÁNTÚL“ TÁROZÁJA.

Harmincöt év után . . .

Irtta: Weiser Sándor.

Virágos kert volt előttünk
 Akkor az élet — ut:
 Harmincöt év előtt, midőn
 Itt jártunk, jó fiuk!

Ifjak valánk s álmodozók.
 Dalra nyíló ajkunk
 Rólad zengett dalt, ifju kor,
 Miről most — álmodunk . . .

Nagy világunk volt a — remény;
 E bájos, szép világ,
 Hol jövendőnk tündér égét
 Varázslón rajzolánk

Szivünk, e kis bohó gyerek,
 Lázongott szüntelen,
 Mert végtelen tüzlángja volt:
 Vágy és az érzelem.

Tette vágyón feszült karunk,
 Ész, szív — magasba tört . . .
 A sasoktól vettünk példát:
 Mint ők, repülni — fönt . . .

Büszkén vágytunk férfi lenni
 S tenni a közmezőn,
 Hol dicsőség vár s a bátor
 Nem vész el csüggedőn.

Oh, ifju kor! Tündér világ!
 Kiegett csillagok!
 Sok év után ránk, mint egykor,
 Dicsőn ragyogjatok!

Azóta nagy idő telt el
 Bu és öröm között.
 Sok év alatt szív és világ
 Új képbe öltözött.

Benn a férfi kor nyarában
 Állunk a mult felett;
 Ám felidéz száz emléket
 A hű emlékezet.

És átéljük újból, miről
 Lelkünk rég álmodott,
 Ifjak vagyunk újra: sok év
 Bár ősz fűrtöt hozott.

Hevitse hát keblünket új
 Hit, láng s erő, fiuk!
 Új harmincöt év lesz-e még?
 Úzzuk el a borot . . .

Oh, ifju kor! Tündér világ!
 Kieggő csillagok!
 Ránk, mint egykor, továbbra is
 Dicsőn ragyogjatok!

A kék legyező.

— E. B. Kemp Robinsen. —

Ez volt a legelső bál, a melyben Skapleton
 kisasszony részt vett. Kitérően mulatott. Szerette a tenist, a hockeyt és még egyetlen operát sem látott.

Mindezt ő maga mondta el nekem egy walzer alatt. Egy kicsit zongorázni is tudott,

Iskolai cipők óriási választékban igen olcsón csak

ARANYI ALBERT

Telefon 512.

Fő-utcai cipőáruházában szerezhetők be.

Telefon 512.

Ha a néppárt meglagadná a nemzet aspirációival való közösséget és minduntalan keresné a harcot és semmiképpen nem engedne nyugalmat, a nem katolikus szemeknek — ha a néppárt nem volna az országgyűlés egyik legkorrektebb és minden tekintetben kifogástalan politikai pártja, hát talán lehetne ellene ilyesféle invertívakkal fellépni.

Csak hogy a dolog nincs így.

A néppárt aránylag rövid idejű szereplése által nemcsak hogy mindenféle rokonérzelmeket ébresztett maga iránt, — hanem nagyon is becses szolgálatokat tett úgy a hazának, mint az egyháznak egyaránt.

Ne értessünk azonban félre.

Nem mondjuk mi azt, hogy aki a katolikusok közül a függetlenségi pártban foglal helyet hát azt az egyházból már ki kell közösníteni. De hogy állítjuk. Sőt óhajtanók, hogy e pártban minél több hű katolikus legyen.

Akkor azonban, midőn a katolikus egyház ellen minden pártból jönnek és jöhetnek támadások, mi nem kötelezhetjük egyik pártot sem arra, hogy a maga liberális programja ellenére is védelmezzon bennünket. A privát emberek privát jószágára és a katolicitására pedig, mint éppen a polgári házasság behozatalának szomorú története bizonyítja, ma már egyháznak elegendő védelmet távolról sem nyújthat. Védelem és pedig hathatós politikai védelem nélkül tehát mi csak azon esélben hagyhatnók az egyházat, s a társadalom és kulturális akcióval csak akkor érhetnők be, ha nem néznénk a jövőbe és nem látnók a leendő nagy küzdelmeket, ha nem sajnálnók megfosztani a magyar

nemzetet attól az egyedül biztos védőbástyától, amelyet a katolikus egyház anyagi és erkölcsi ereje nyújt neki.

Ha csak a katolikus egyházat tekintenek, akkor mondhatnók, hogy az úgy sem fog elveszni, mert isteni erő és ígéret védi, a katolikus egyház a katekumbákban is tudott hatalmas lenni. De ha egyszer megengedjük, hogy a katolikus egyház elesse attól az erőtől, amelyet a nemzet kulturális és morális tevékenységének adott, soha többé nem szerezhetünk ez országnak hasonló támogató és fenntartó erősséget.

Ezért van tehát szükségünk nemcsak arra, hogy minden pártban legyenek katolikusok, hanem arra is, hogy legyen egy erőteljes, öntudatos katolikus szellemű országos párt, amely ha kell az ellenzéken, ha kell a kormányon fenntartja a nemzet számára azt a benső egybeforrasztó kulturpolitikai erőt, amely nélkül e nemzet elemeire bomlalnék széjjel, anélkül, hogy valaki megsíratná.

Gedeon.

A szombathelyi bankgyűlés. Szombathely városa vendégül fogadta tegnap Vasvármegye függetlenségi pártjának impozáns követségét és Batthyány gróf vezetésével az ugynevezett bankcsoportnak kitűzőségeit. A pártgyűlést Wörös elnök nyitotta meg. Majd Gotthard Sándor terjesztette be határozati javaslatát, amelyben követelik az önálló bank felállítását 1910-re. Batthyány Tivadar gróf a válság összes okát felölöl beszédet mondott. A bank önállóságon kívül követeli a demokratikus választói jogot a pluralitás elejtésével s titkos szavazással a városokban. Alkotmányos követelésként hangoztatja, hogy új kormány a többségből alakíttassék. A fuziót csak a negyvennyolcas program alapján tartja kivihetőnek. Lehetetlennek tartja a koalíció fenntartá-

sát, mert az új kormány egységes programmal kell a választók elé állani új választás esetén. Szóltak még Éber Antal és Csizmadia Endre kitarító küzdelemre buzdítva a választókat. — Kossuthot, Justhot táviratban üdvözölték.

A politikai válság.

A szombaton megkezdett minisztertanácsot tegnap délelőtt folytatták Kossuth Ferenc lakásán. Ugy budapesti, mint bécsi értesítések szerint a politikai helyzet kedvezően alakul — Wekerlékre és a koalícióra nézve. Minden jel arra mutat, hogy a jelenlegi kabinet csekély személyváltással továbbra is az ügyek élén fog maradni.

Ugy mondják, hogy Justh, Holló, Batthyány, Teleky, Lovászy és a többi prononszerezett bankosok ellenzékbe készülnek menni. De viszont azt is beszéljük, egyidejűleg, hogy Justhék nagyobb akciót a kormány ellen nem fognak kezdeményezni és csak azért lépnek ki, mert nagyon odakötötték magukat az önálló bankhoz, úgy hogy a politikai becsületnek tartoznak e lépéssel.

A minisztertanács.

A mai minisztertanács délelőtt fél tizenegy órakor kezdődött Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter lakásán. Tíz óra után már összegyűltek az összes miniszterek és nemsokára kezdetét vette a formális tanácskozás. A politikai világot rendkívüli érdeklődéssel várta a mai tanácskozás eredményét.

A minisztertanácsról félhivatalosan ezt a jelentést adják ki:

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter lakásán ma délelőtt fél tizenegy órakor folytatta a kormány a szombaton megszakított minisztertanácsot. A minisztertanácsban Wekerle Sándor miniszterelnök elnökölt, a jegyzőkönyvet pedig Márffy Albin államtitkár vezette. A minisztertanács, amelyen a kabinet

erre abból jöttem rá, hogy a Vénusz című keringőt tánc közben a kezem fejjén verte ki az ujjával.

Mikor leültünk, egy a Keleten felszedett jargonban megkérdeztem tőle:

— Működésbe hoztam a punkah-t?

Nagy kék szemei csodálkozva néztek rám.

— A punkah-t? — kérdezte. — Mi a punkah?

Egyszerre eszébe jutott, hogy ezt a szót olvasta valahol s felkiáltott:

— Ah, a legyezőmet érte? Nem, azt nem hozhatja működésbe annál az egyszerű oknál fogva, hogy elvesztettem. A második tánc alatt még a karomon volt, de a harmadiknál már nem találtam. Pedig olyan szép volt!

— Igazán sajnálom, — szóltam résztvevően — de ha itt vesztette el, akkor megtaláljuk. Ha megmondja, milyen volt, én magam is megkeresem.

— Igazán? — kérdezte mosolyogva. — Milyen jó ember ön! Kék volt, kék tollakból állott. De igazán, ne fáradjon miatta. A tollak nem voltak valódiak.

— Mindegy — feleltem. — Azért mégis utána nézek. És ha megtalálom... Szabad lesz személyesen elvinnem?

— Igazán, olyan jó lenne? Ennyi fáradságot vesz mia tam? Sajnálom, mert csak ma vásároltam; de talán ön nagyon is messze lakik tőlünk!

— Ha megmondja, hol lakik...

— Felírom a programjára. Nem veszi el, ugy-e?

— Dehogy — siettem őt megnyugtatni.

Azután a zene ismét játszani kezdett s ő felugrott melőlem.

— Tudja e, — szólt kedvesen, — hogy önön kívül még négy uri ember ígérte meg, hogy megkeríti legyezőmet. Ugy-e szép tőlük?

— Oh, nagyon — jegyeztem meg összehozott fogakkal.

Ekkor valaki odajött és táncolni vitte őt

II.

Minden zugot felkattantam a legyező után. Kérdeztem az inasokat, a ruhatáros asszonyt, senki se tudott róla.

Röggel felé feküdtem le és nyugtalanul aludtam, csupa kék legyező száguldozott előttem.

Az első napsugárral pompás eszmém támadt. Elhatároztam, hogy egy kék tollakból álló legyezőt vásárolok. Csak hogy négy óráig

el voltak foglalva. Csak négy órakor térhettem be a legközelebbi üzletbe és kértem egy kék tolllegyezőt.

A boltoslegény mosolyogva vett elő egy csomagot a háta mögül, mintha előre oda készítette volna. Egy kék tolllegyező volt benne. A segéd megjegyezte, hogy ez a portéka kitűnő kelendőségnek örvend. De én nem hallgattam rá, sietve fizettem és rohantam zsákmányommal a Skapleton kisasszony lakása felé.

Becsengtettem. Fájdalom, a szép miss nem volt otthon.

Kénytelen-kelletlen megmagyaráztam a cselédnek a tévállást, hogy a kisasszony elvesztette a legyezőjét s egy, az előszoba sarkában álló asztalhoz lépett vele.

Utána néztem és elképedve láttam, hogy a kis asztalon már éppen négy darab, az enyémhez tökéletesen hasonló kék legyező fekszik, várva a Skapleton kisasszony hazatérését.

— Mit mondjak, hogy ezt már megint ki hozta? — kérdezte vidáman a cseléd.

Zárdába menő leánykák részére **iskolakötények**, harisnyák, keztyük, reggeli és sárcipők, esőernyők, fiókos tükrök, evőeszközök, mosdótálak, haj-, ruha- és fogkefék, ugyszintén fésűk, szappanok és iskolatáskák, könyvszijak, toktartók legjutányosabban szerezhetők be

Friss és Társánál

Rákóczi-ut.

Telefon 130.

Telefon 130.

valamennyi tagja résztvett, megvitatta az általános politikai helyzetet és elintézte a függőben levő kérdéseket.

Wekerle a királynál.

A tanácskozás eredményével Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap délután Bécsbe utazott és ma délben külön kihallgatáson jelenik meg a király előtt. Ezen audiencián Wekerle a minisztertanács megbízásából meg fogja tenni előterjesztését és azután a király elhatározásától fog függni a válság további fejlődése.

A miniszterelnök utazását ez a félhivatalos kommuniké jelenti be:

Wekerle Sándor miniszterelnök ma d. u. 2 óra 30 perckor báró Skerlecz István miniszteri tanácsos kíséretében Bécsbe utazik, hogy a felségnél kihallgatáson jelenjék meg. A miniszterelnök bécsi tartózkodása, egy, esetleg két napra van tervben. A kihallgatás idejét még nem állapították meg.

Nagyvárad jövő évi virilisei.

Nagyvárad város igazoló-választmánya tegnap állította össze az 1910. évi legtöbb adót fizetők névjegyzékét.

A névjegyzékben nem lesz változás az ez évihez képest, amennyiben a jelenlegi virilisek közül a két elhaltal együtt nyolcan maradtak ki s ezek helyett jönnek be újak.

Az ülést dr. Adorján Emil elnöklelte alatt dr. Molnár Imre, dr. Stokker József, Mezey Mihály, dr. Berkovics Ferenc és Juricskay Barna voltak jelen.

Az ülés elején dr. Adorján Emil üdvözölte Juricskay Barnát, mint a választmány új jegyzőjét s elismeréssel emlékezett meg dr. Istvánffy Istvánról, a választmány volt jegyzőjéről, aki hosszú éveken át nagy buzgalommal teljesítette a jegyzői teendőket.

Ezután az 1910. évi legtöbb adót fizetők névjegyzékét a következőkben állapították meg:

- *Moskovits Miksa (mérnök) 8412.64
- *Hoványi Géza 6988.24
- *Dr. Kurländer Ede 6420.50
- *Dr. Löblé László 4867.98
- Guttman József 4782.12
- Oláh Ferenc 4535.38
- Bogán Sándor 4308.42
- *Dr. Moskovits József 3756.30
- *Dr. Adorján Emil 3738.21
- *Dr. Munk Béla 3692.50
- *Breider Armin 3588.80
- Moskovits Miksa 3557.—
- *Dr. Popper Ákos 3312.60
- Moskovits Farkas 3293.70
- *Frankó Endre 3055.60
- *Huzella Gyula 2999.60
- Friedmann Benő 2981.50
- Rimanóczy Kálmán 2928.47
- Deutsch K. I. 2822.80
- Weinberger Lajos 2707.26
- *Dr. Várnay Ferenc 2698.82
- *Rendes Vilmos 2643.29
- *Rádl Ödön 2699.60
- Uj. Moskovits Mór 2548.42
- Incze Lajos 2481.98
- *Incze Lipót 2399.56
- *Dr. Adorján Armin 2266.74
- Leitner Márton 2129.45
- Levitter Miksa 2107.28
- Rothbart Bernót 2090.—
- *Grósz Sándor 2078.12
- *Dr. Weimann Jenő 2039.62
- Id. Moskovits Mór 2038.06
- Moskovits Adolf 2007.50
- *Dr. Nyiry Béla 2000.—
- Diósi Lajos 1991.22
- Kepes Ignác 1924.47
- *Aufrecht Mór 1936.52
- Papp György 1911.37
- *Dr. Váradai Ödön 1802.96

Löwinger József 1743.—

*Dr. Demetrovics Miklós 1711.38.

Uj. Klein Sámuel 1673.45.

Molnár Henrik 1659.80.

*Dr. Olasz Béla 1657.—

*Brüder Jenő 1650.50.

*Dr. Friedländer Sámuel 1637.86.

Uj. Ullmann Izidor 1631.58.

*Dr. Schweiger Ede 1617.20.

*Dr. Bárdos Imre 1603.70.

Farkas Izidor 1597.80.

*Mezey Mihály 1585.70.

*Kepes L. Miklós 1546.72.

Fábry József 1541.40.

*Salamon Benedek 1529.60.

Fleischhacker Gyula 1525.58.

*Dr. Mihelffy Kajos 1488.96

Wegner Ödön 1476.—

Plesz Áron 1432.69.

*Dr. Stokker József 1420.42.

*Harmathy Károly 1419.80.

Farkas József 1413.16.

Póttagokul felvették: Pekanovits Imre 1409.06, Kugler Albert 1404.49, Oláry Gyula 1358.52, dr. Moskovits Miklós 1322.38, Miskolczy Barna 1317.07, Rothbart Ignác 1306.70, Uj. Berger Sámuel 1302.50, Ternyei Antal 1294.18, Uj. Popper József 1271.64, Vermes Kornél 1262.70, *dr. Kertész Ferenc 1250.—

(A csillaggal megjelöltek adóját kétszeresen számították.)

Észerint kimaradtak az 1909. évi virilisek közül: Uj. Berger Sámuel, Kiss Károly, Knapp Lajos, Miskolczy Barna, Molnár Lajos, dr. Moskovits Miklós, Müller Salomon, dr. Nyiry Ödön, Popper József, továbbá a két elhunyt: Sal Ferenc és Weinberger Jakab.

Mint új tagok fel vannak véve: dr. Hoványi Géza, dr. Adorján Emil, Frankó Endre, Friedmann Benő, dr. Adorján Armin, dr. Nyiry Béla, Aufrecht Mór, dr. Demetrovics Miklós, Farkas Izidor, Mezey Mihály és dr. Stokker József, összesen 11.

Ezek közül azonban dr. Hoványi Géza, dr. Adorján Emil, Frankó Endre, Mezey Mihály és dr. Stokker József, mint választottak, a virilisi jogról lemondanak; Friedmann Benő megyei bizottsági tag, Farkas Izidor pedig már tavaly visszalépett a városatyaságtól, tehát az így megüresedő hét helyre a póttagok közül előreláthatólag Pekanovics Imre, Kugler Albert, Oláry Gyula, dr. Moskovits Miklós, Miskolczy Barna, Rothbart Ignác és Uj. Berger Sámuel kerülnek be a virilisek közé. Abban az esetben pedig, ha Pekanovits Imre továbbra is a Bihar megye bizottsági tagságát tartaná meg, még Ternyei Antal kerülne be a póttagok közül a virilisek közé.

35 éves találkozó.

A sűrűn előforduló találkozók között ez évben különösen kettő emelkedett ki Nagyváradon. Ne régen jöttek azok találkozóra, akik ezelőtt 50 évvel végezték a nagyvárad-i főgimnáziumot, vasárnap pedig azok találkoztak, akik 1874-ben, ezelőtt 35 évvel érettségiztek a premontrei rend nagyvárad-i főgimnáziumában.

A vasárnapi találkozó kedves, szép ünnepélylé nötte ki magát.

A 35 éves találkozóra, részben családtagjaikkal a következők jelentek meg: dr. Békeffy Gyula ügyvéd Szabadka, Buhl Emil kir. p. és táv. tanácsos Nagyvárad, Fuszek Lajos kir. ip. kam. hivatalnok Nagyvárad, Fülöp Lajos tanterületi főigazg. tollnok Nagyvárad, Gróh Ferenc rkath. prepost-plebánus Debrecen, dr. Kepes Gyula ügyvéd Budapest, dr. Kiss Döme ügyvéd Nagyvárad, bilkei Kovordányi János főmérnök Körösbánya, Lopussnyi Gyula sz.

József int, igazg. Nagyvárad, Makray Aurél kir. p. és táv. főtitk Budapest, Mann Ferenc (Tivader) kjsz B.-Szt.-András, Márkus József író és lap tulajdonos Budapest, Réti (Remesics) Sándor püspöki urad. számtartó Vasad-Kupóc, Siket Traján kir. p. és táv. igazgató Nagyvárad, Szatmári Mór orsz. gy. képviselő Budapest, Szatmári Román kir. főbányatanácsos államvasgyári főfelügyelő Diósgyőr, dr. Szabó György ügyvéd Belényes, Weiser Sándor kir. p. és táv. felügyelő Budapest.

Vasárnap, szeptember 12 én reggel 8 órakor mindannyian megjelentek családtagjaikkal, a Szent László templomban a szent misén, amelyet Gróh Ferenc prepost-kanonok tartott.

A szent mise után a premontrei rendházba vonultak az ünneplők, hogy tiszteljenek a rend tagjainál. A főgimnázium dísztermében Novotny S. Alfonz főgyimn. igazgató, továbbá Kertész Miksa és dr. Pácz Sándor tanárok jelentek meg a rend képviselőiben.

Az ünneplők nevében Gróh Ferenc prepost kanonok üdvözölte a rend tagjait. Szép beszédében melegen emlékezett meg a premontrei rend hazafias működéséről, amelyet kifejtettek a múltban s kifejteneik ma is az ifjúság oktatása körül. Isten áldását kérte a rend működésére. Kegyeletes szép szavakban emlékezett meg továbbá az elhunyt volt tanáraiokról.

Novotny S. Alfonz gyönyörű beszédben válaszolt, különösen megkapó volt beszédének az a része, mikor kijelentette, hogy jól eső érzés fogja el, mikor látja, miszerint annyi évtized után is mily rajongó szeretettel és tisztelettel emlékeznek vissza a nagyvárad-i főgimnáziumban eltöltött időkre s a volt tanáraikra.

A tisztelgés után Siket Traján posta-táv-irda igazgató volt iskolatársait meghívta lakására s gazdag villásreggelivel vendégelte meg őket. Siket Traján felesége és leánya Siket Jóna szeretetreméltósággal töltötték be a házi-asszonyi tisztet.

Délben mindannyian, családtagjaikkal, valamint Novotny S. Alfonz igazgatóval, Kertész Miksa és dr. Pácz Sándor tanárokkal Dajkovits műtermében leányképzettették magukat.

Az ünnepi lakoma délután 1 órakor volt a Fekete Sas pompás éttermében. A lakoma alatt szebbnél-szebb felköszöntők hangzottak el.

A tósztok sorát Gróh Ferenc prepost-kanonok nyitotta meg s remek pohárköszöntőben a premontrei rend tanári karát éltette. Utána Szatmári Mór orsz. képviselő üdvözölte meleg közvetlenséggel volt iskolatársait, mint régi jó pajtásokat. Márkus József fővárosi író szép tósztot mondott az ünneplőkre és családjaikra.

Az ebéd alatt érkezett Fülöp Bódog alsókubini pénzügyigazgató sürgőnye, amelyben elfoglaltságával kimentti távolmaradását s üdvözli régi pajtásait, akikkel lélekben együtt van.

Délután 5 órakor kiutaztak a Püspök-fürdőbe, ahol Kernáts János fürdőbérlet pompás vacsorát szolgált fel az ország különböző részeiből összejött régi iskolatársaknak, akik tegnap utaztak el a kedves találkozó után lakhelyükre.

A találkozóra meghívták az ünneplők még életben levő volt tanáraikat: Zubricsky Flóriánt és Agáczy Norbertet, akik a leleszi rendházban éltek napjaikat. Egyik sem jelent meg, azonban Zubricsky Flórián Lopusny Gyula szent József intézeti kormányzóhoz a következő sürgönyt küldte Leleszről:

»Iskolatársi találkozásukon a rólam való megemlékezést nagyon köszönöm. Isten áldása legyen mindnyájukon.»

Midlinszky József Jézus-társasági atya, aki szintén 35 évvel végezte a nagyvárad-i főgimnáziumot, Nagyszombatból mentette ki magát, hogy nem vehetett részt a találkozóon.

A szép ünnepség rendezésében a legnagyobb érdem a találkozó eszméjének felvetőjét és buzgó előkészítőjét: Kovordányi János köröszi mezői főmérnököt illeti.

A bérlők.

Tegnap befejeződött a bérletek vásárlása a színházi irodában. A bérletek után való kereslet az idén is éppen olyan erős volt, mint bármikor s így ebben a szezonban is meglesz a színháznak a maga nagy közönsége. A bérlők névsora a következő:

Páholy. Schwartz Ferenc, Hoványi Géza, báró Luzsénszky nővérek, Pallay Lajos, Rózsa-völgyi László, Olasz Elemér, Markovits Antal, öz. Sal Ferencné, öz. Gyurkovits Cornélius, Váry Szabó Béláné, dr. Miskolczy Ferenc, Moskovits testvérek, dr. Frankó Endre, Werner Kálmán, Németh Sándor, Fekete Sándor, öz. Nyíry Györgyné, Kiss Elekne, Harmathy Károly, dr. Fráter Imre, Miskolczy Barna, ifj. Berger Sámuel, dr. Fásy Lajos, Balogh Elemér, Szkuba Gyula, Poyvár János, dr. Schweiger Ede, Kenéz Sándor, Molnár Géza, öz. Czifra Gerőné, öz. Bartos Gáborné, Des Echerolles Kruspér Sándorné, Hlatky Endre, Középegy Kálmán, báró Négyessi Szokoll József, dr. Lánosy József, öz. Kornstein Lajosné, Gerő Armin, Fleischhacker Gyula, Moskovits Miksa, Weiszlovits Lajos, Csanak Jenő, Szokoly Tamás, Balogh Samu, Cziller Imre, Grósz Zsigmond, Lukács Gyula és dr. Gerő Sándor, ifju Rimanóczy Kálmán, Nadányi Károly, dr. Várady Zaimond és tsa, Reismann Mór, Staniszlovsky Adolf, Markovits Sándor, Keszthely Zoltán, Rendes Vilmos, Gyémánt Mihály, dr. Pácz Sándor, Papp György, Erőss Rezső, dr. Fráter Pál, Markovits Antal, dr. Bodó Pál, Deutsch K. I., Dósy Lajos, ifj. Moskovits Mór, dr. Moskovits József, Huzella Gyula, Weisz Adolf, Aczél Zsigmond, Bognár Sándor, dr. Székely Adolf, Schwartz Márton, öz. Weinberger Jakabné, Berger Gyula, Lehoczky Lajos, dr. Miheli Lajos, Liller József, Wechsler Adolf, Weisz Gábor, May Sándor, Nizsalovszky Endre, Schwartz Miksa, Gyémánt Jenő, dr. Kurländer Ede.

Vasárnapi kisbérlet.

Báró Luzsénszky nővérek, Böszörményi Géza, Böhm Ierő, Szalay János, Schwarz Ferenc, Tolnay Miklós, Velyáczky Gyula, dr. Papp Coriolán, Algay Ignác, Kolozsváry Sándor, Kiss Dávid és társa, Molnár Lajos, dr. Várady Ödön és Grósz Sándor, Csapó Lenke.

Zsölle. Várady Zsigmond, Buna János, Weiszlovits Emil, Barta Béla, Bartos Elemér, dr. Popovics Miklós, Julier Károly, Popper Ákos, öz. ifj. Kohn Sámuelné, dr. Géher Lambert, Niedermann Antal, dr. Rezső Mór, Pántya Péter, Steiner Emil, Somogyi D. Ernő, Baranyi András, Gerlán Gábor, dr. Schwartz István, Kiss Dávid és társa, dr. Fischer Imre, Schenker Ferenc, ifj. Moskovits Mór, öz. Harrach Józsefné, Rimanóczy Béla, öz. Berkovits Miklós, Lessner Alfréd, Kepe L. Miklós, öz. Heller Edéné, Löblé László, Schwarz Mór, Schönfeld Lajos, Steiner Armin, Kepes Samu, dr. Várnay Ferenc, dr. Erdős Adolf, Spitzer Ede, dr. Fisch Aron, dr. Perczel Adolf, Ujváry József, Aron Menyhért, Klein Sámuel, Wechsler József, dr. Lengyel Zsigmond, Weiszlovits Gyula, Goldstein Sédor, Léderer Márton, Kepes Jenő, Kálmán Sándor, dr. Nemes Áron, Fényes Manó, Gecző Aladár, dr. Julier Vilmos, Bogdán Jenő, Balog Vilmos, dr. Schwarz Illés, Schönberg Armin, Spitzer Bernáth, Markovits Samu, Bleyer Andor, dr. Vas Ödön, dr. Dénes Sándor, dr. Hirschmann Gyula, öz. Weisz Ignác, Rosinger Miklós, Schönberg Józsefné, Moskovits Farkas, Belányi Imre, Szénere Miklós, Munk Mór.

Vasárnapi kisbérlet.

Kiss Dávid és Társa, Görgey Mihály, Berdach Jenő, Gárdos Ferenc, Oláry Gyula, Schwartz József.

Körszék. Schütz Albert, Pakala Tamás, Pántya Péter, Kiss István, Kiss Károly, Mezey Mihály, Lusztig Jakab, Kálmán Etelka, Berkes József, dr. Weinstock Armin, Egry Rezső, Éberl Kálmán, Germán Károly, Kiss Dávid és Társa, Magántisztviselők egyesülete, Wiener Jenő, Neumann Jakabné, dr. Bolkis Győző, Szücs Izsó, Végner Mór, Guttmann József, Nagy Farkas, Starck Gyula, Fleischhacker Hugó, Fehérvári Géza, öz. Sonnenteld Józsefné, Kelemen Kálmán, Dus László, Darvas Henrik, Gábor József, Breider Armin, Flegmann Simon, öz. Klein Miksáné, Fábry József, öz. Erényi Sándorné, Moskovits Farkas, Tátray Sándor, Biró József, Nagy Kálmán, Alexander Lajosné, Grünfeld Ignác, Hellfy József, Diámanly József, Réder Ferenc, Zucker Miksa, Antoni Lároly, Engel Jakabné, Schwarz Mór, Kappa Irma, Kappa Tini, Nagy Sándor, Veingartner Andor, Paczauer József, Reich Sándor, Ehrlich István, Kakas István, Löbl Dezső, Better József, Gerő Sándor, Pollák Pál, Klein Andor, dr. Váli Péter, Aczél Károly, Steiner Jenő, ifj. Schmidt Béla, Nyul Ferenc, Engländer Béla, Moskovits Miksa, Bügler Jakab, Ehrlich Kálmán, Hönig Ignác, Markovits Hermann, Grósz Géza, Grósz Albertné, Markovics Dezső, Weimann Henrik, Lamm Mór, Edelmann Márk.

Kis bérlet. Goldberger Lajos, öz. Hajós Izsóné, Reich Jenő, Madarász Sándor, Völgyi Dezső, Kiss Dávid és Társa, Weisz Zsigmond, Stern Sándor, Szántó Dezső, Magántisztviselők egyesülete, Kálmán Sándor, Goldstein nővérek, Biczay Lajos, Schwarz Béla, Frölich János, Szücs Izsó, öz. Sárffy Aladárné, Kakas István, Mertz János, Szilágyi Ernő, Vajda Sándor, Gutfried N.

Támlásszék. Sebő Imre, öz. Darvassy Sándorné, Orosz Péter.

Csalás a katonai kincstárnak szállított szénánál.

A nagyváradai Incze-cég pár hét óta arról győződött meg, hogy az általuk vásárolt szénamennyiség, amelyet ők a katonai kincstár részére szállítanak, sohasem egyezik meg a raktárban található szénamennyiséggel, hanem annál jóval nagyobb. E gyanu folytán a cég figyelmesebb lett és Erdélyi Jenő a cég könyvelője rájött, hogy beváltás végett többször hamisított blokkokat nyújtanak be.

Folyó hó 10-én Erdélyi János egy 150 kor. 65 fillérről kiállított blokkot vett észre, mely előtte gyanusnak tűnt fel s annak beváltóját Szilágyi Koszta kisürögdi lakost, azon ürügygel, hogy később fogja kifizetni, az irodahe-lyiségben tartotta. Ezalatt értesítette Bott György nyomozó ellenőrt, aki nyomban megjelent a helyszínen.

Bott vállatóra fogta Szilágyit, aki elmondta, hogy előtte névleg ismeretlen rojti ember adta neki a blokkot, a ki a Bhareanában fogja várni őt a pénzzel együtt. Bott Szilágyi Kosztával elment a Bihoreanába, de ott nem találták fel a keresett embert, hanem mikor onnan kijöttek, akkor látott Bott a Csarnok kávéház előtt egy oláh embert, aki le s fel alá sétált. Gyanusnak tűnően fel előtte, arra felé tartott. Amint ezt az ismeretlen oláh ember észrevette, futásra vette a a dolgot. Közép-utcán, Őr, Szacsavay- és Vitéz-utcákon keresztül a Rédey-kert felé futott, úgy hogy Bott hozzasas üldözés után a Rédey-kert tulsó végén tudta csak elfogni, ahol már az üldözött kimerülten összerogyott. Bott azután előállította az

oláh embert a rendőrségre, ahol kivallotta, hogy ő Pántya Péter 26 éves nyárszegi lakos és a blokkot Erős Gyulával az Incze-cég mázsakezelőjével hamisította, abba egy szekér helyet hármat írva be.

A vallomás alapján a rendőrség letartóztatta Erős Gyula mázsakezelőt, aki tagadta a hamisításnak ezen módját, hanem eladta, hogy 16 vagy 18 ismerős vidéki oláh emberrel akként szokott összejárni, hogy a megmázsált széna mennyiség sulya helyett 3—5 mázsával többet irt be s ezen manipulációjáért 6—8 korona haszonban részesült. Előadta azt is Erős Gyula, hogy az Incze céget a múlt év július hava óta állandóan károsítja a leirt módon, de azt nem tudja, hogy mennyire rughat azon összeg melylyel a céget megkárosította. Erősnél 200 korona készpénzt talált a nyomozó ellenőr, erre vonatkozólag beismerte, hogy ezen összeg az Incze cég kárára elkövetett csalásokból származik. Az Incze cég kára körülbelül meghalad 5—6000 koronát.

UJDONSÁGOK.

* **Kinevezés.** A vallás és közoktatásügyi miniszter Katona Ilona okl. tanítónőt a nagyváradai állami elemi népiskolához rendes tanítónővé nevezte ki.

* **Ülések a városházán.** E héten ismét majdnem minden nap lesznek bizottsági ülések a városházán. Ma, kedden, szeptember 14-én délután a szünügyi-bizottság tart ülést a páholy bérletek tárgyában. Szeptember 16-án, csütörtökön délután 4 órakor a nyugdíj-bizottság tart ülést. Ez alkalommal Szőke András r. alkaptány és több rendőr nyugdíjazása kerül elintézésre. Szeptember hó 17-én, pénteken d. u. 4 órakor a villamos felügyelő-bizottság ülészik.

* **Ügyészségi megbizott.** A m. kir. igazságügyminiszter dr. Borsy Imre berettyóújfalui gyakorló ügyvédet a a nagyváradai kir. ügyészség kerületébe ügyészségi megbizottal rendelte ki.

* **Magyar kereskedők a magyar tanítókért.** Szatmár-Németi város gavallér kereskedői megajánlották, hogy az építendő tanítóké háza belső berendezését a megyebeli tanítóknak ajándékba adják. A tanítóké háza szatmármegyei tanítók középiskolába járó gyermekei számára épül s a következő 1911. év szeptemberében fog megnyitni. A ház fölépítésére Szatmár-németi városa 25.000 koronát ajándékozott. Városunkban is élénken foly a gyűjtés munkája az építendő tanítóké háza javára. Hiszszük, hogy a város közönsége annak idején itt is meghozza majd a maga áldozatát a mi derék tanítóink érdekében.

* **Vasut a Jád- és a Drágán völgyben.** A kereskedelmi m. kir. miniszterium hivatalos lapjában a Vasuti és Közlekedési Közlöny f. évi szeptember 12-én kiadott 105. számában a Jád és Drágán völgyekben tervezett helyi érdekű vasut vonalra előmunkálási engedély van közzétéve, mely előmunkálási engedély ugyancsak egy láncszemét képezi ama nagyszabású viziműveknek, amelyek a Jád- és Drágán-patak mentén tervezetnek és jelenleg tárgyalás alatt vannak. Az előmunkálási engedélyt a Magyar Vasuti Forgalmi r.-t. kérte és az előmunkálási engedély megadását az előbb

Értesítés.

Van szerencsénk értesíteni szives pártfogóinkat, hogy szeptember hó elsejétől angol uri szabó üzletünket Szent János-utca 1. sz. a. megnyitjuk

Szives pártfogást kérünk

Kiss és Társa angol uriszabók Nagyváradon.

idézett hivatalos lap szövege szerint a következőkben közli: A kereskedelemügyi m. kir. miniszter f. é. szeptember hó 4-én 68.973—III. sz. a. kelt rendeletével a Magyar vasúti forgalmi részvény társaságnak a m. kir. államvasutak *Járvölgy* megállóhelyéből kiágazólag a Jádparak mentén *Csarnóháza, Ponor és Remete* (Remec) községek érintésével *Biharfüredig* és innen folytatólag a Drágán patak mentén *Viság, Tranyis és Nagysebes* községek érintésével a m. kir. államvasutak nagyváradi—kolozsvári vonalának egy alkalmas pontjában való beágazással vezetendő szabványos, esetleg keskenyvágányú gőz, esetleg villamos üzemű helyi dekliv vasútvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

* Egy államtitkár hirtelen halála.

Kupez Ödön pénzügyminiszteri államtitkár tahi nyaralójában vasárnap reggel hirtelen rosszul lett, összeesett és meghalt. Szívrohamból halt meg. Az elhunyt államtitkár egyike volt a pénzügyminisztérium legmunkásabb és legrégebb tisztviselőinek.

* A barcelonai véres napokból.

Egy spanyol újság érdekes apróságot hoz, a nemrégiben lefolyt barcelonai lázadásból. A királyi seregek már betörték a városba, minden felül golyók fűtyültek, csak az előnyomuló katonák voltak az utcákon. Ekkor egy tiszt megpillantott két kis gyermeket, kik szorosan a falhoz húzóda siettek valahová. »Hova mentek?« kérdi tőlük a tiszt. »A szomszéd utcában levő apácakárdába« felelték. »Miért nem maradtok otthon?« »Otthon senki sincs.« »Szüleitek hol vannak?« »Elmentek a kolostorokat rombolni.« »Most miért mentek a zárdába?« »Enni.« »Ott esztek mindég?« »Igen.« »Hát szüleitek?« »Azok is ott esznek.« *Zsiliaszky Mihály* azért mégis azt mondja a barcelonai lázadóról, hogy igazhithő katolikus nép, nem a kereszténységgel, hanem a klerikalizmussal áll hadilábon.

* El akarják vinni a csendőrörsöt Nagyváradról.

Nagyvárad város tanácsa értesült, hogy a belügyminiszter a nagyvárad csendőrörsöt el akarja helyezni Nagyváradról a vidékre. A városi tanács ez ellen telterjesztést intézett a belügyminiszterhez, amelyben rámutat, hogy a csendőrörs elvitele Nagyváradról káros lenne a közbiztonságra, mert a közbiztonság szempontjából nagyon fontos, hogy a rendőrség és a csendőrörs Nagyváradon állandó kontaktusban legyen. Kéri a város a minisztert, hogy a csendőrörsöt továbbra is hagyják meg Nagyváradon.

* Elmaradt léghajófelszállás.

Vasárnap délutánra szenzáció érkezett a nagyvárad közönségnek. Egy olasz tornatanár *Giaccomó* hirdette hatalmas falragaszok útján, hogy vasárnap délután a Sport-téren fel fog szállani léghajóján. A felszállás azonban elmaradt. A rendezőség ugyanis arra számított, hogy a Sport-téren legalább 20—30000 ember lesz jelen, ebben azonban nagyon csalódiak, mert alig voltak háromezrész, ami *Giaccomó* önértékét annyira bántotta, hogy kijelentette, miszerint nem száll fel. Bármennyire is kapacitáltak az olasz mestert, nem tudták rávenni, hogy felszálljon. Öt órakor a közönség türelmes várakozása után végre a beléptidíjak visszafizetése mellett a közönség szétszórult s *Giaccomó* a felszállást két héttel későbbre halasztotta.

* **Biharmegye új nyugdíjszabályrendelete.** Idestova egy fél éve annak, hogy Biharmegye tisztikara a nyugdíjszabályrendelet módosítása tárgyában mozgalmat indított. A mozgalmak alapján a törvényhatóság egy bizottságot is küldött ki, melynek feladata volt a szabályrendeletet átdolgozni. A mozgalom vezetői nagyon sokat reméltek elérni a módosítás által, azonban sok tekintetben csalódiak, mert csak legutóbb tudódott ki, hogy a szabályrendelet az egész országban egységes módon

van készítve és így annak módosítását csak az esetben lehetséges keresztülvinni, ha az egész ország vármegyéi módosítják azt. A küldött bizottság tegnap foglalkozott ezzel az ügygel az alispán elnöke alatt. Az értekezlet eredménye mindössze az lett, hogy az özegek nyugdíj illetményeit állapították meg olyformán, hogy az a jövőben nem lehet kevesebb 800 koronánál, általában pedig annak a nyugdíjnak a felét kapja, amelyet a férj élvezett. Tervebe volt véve, hogy az eddigi 40 évi szolgálat helyett 35 évi szolgálatot léptetnek életbe a teljes fizetés élvezetére. Erre vonatkozólag *Miskolczy Ferenc* dr. alispán kijelentette, hogy keresztülvihetetlen, mert erre seholy sincs még példa és ha a törvényhatóság meg is adja, a miniszter nem fogja jóváhagyni. A bizottság ezen az alapon el is állott a 35 évtől és csak az özegek nyugdíjára vonatkozó szabályrendeletét részben javasolta módosítani. A többire vonatkozólag pedig megvárják az országos rendezést.

* **Az északi sark jövedelme.** Még nincs bebizonyítva, hogy dr. *Cook* elérte az északi sarkot (azokat az u. n. csillagászati bizonyítékokat papíron is ki lehet számítani), már is óriási jövedelmet hajt a sarkutazónak. A *New York Herald*nak szerződése volt vele, s már az első közleményért 250 000 dollárt fizetett neki. A könyvkiadó-vállalat, mely művét sajtó alá rendezi, csak előlegként 400 000 dollárt (2 millió korona) fizetett ki neki. Egy new yorki impresszárió pedig egy évi földközvetítő eladás-terminusért 1 500 000 dollárt kínál neki s ezek még csak a szerény ajánlatok. És mennyit jövedelmez majd az északi sark, ha tényleg felfedezik és birtokba veszik? — Semmit.

* **Megégett gyermek.** Belényesről jelentett tudósítók, hogy *Balázs Mózes* oda való főbírtokos 3 éves *Borbála* nevű leánya tüzzel játszadozott, miközben ruhája tüzet fogott s megégett.

* **Halálos szerencsétlenség a pályaudvaron.** F. hó 11-én hajnalban a nagyvárad vasúti állomáson *Kolompár György* 30 éves kocsiolót tolatás közben két vasúti kocsit ütközve összenyomta, úgy, hogy a nevezett a helyszínen rögtön meghalt. Szerencsétlenségének oka saját vigyázatlansága volt, amint ezt a kir. ügyesség a helyszínen megállapította.

* **Gyilkosság Tamásdán.** Vasárnap este táncra gyűlt össze Tamásda község fiatalosága a falu kocsmájában udvarán. Poharzás, danolással fűszerezve jókedvűen perdültek a párok és senki sem gondolt arra, hogy egy falusi drámanak előjátékában vesz részt. Tudottik a táncosok között két fiatal legény *Garai István* és *Szilágyi József* gyűlöletes pillantással mérték egymást s féltékeny szemmel ügyeltek egy csinos barna lányra, ki úgy látszott, nem igen törődik udvarlóival, hanem táncol, mulat azzal, aki jön. Ha mégis választani kellett, hogy melyik legénynek adja az egyszerre kért táncot, ez *Garai István* volt. Szóváltás fejlődött ki erre a két legény között s hogy verekedésre nem fajult a dolog, ezt az ottlevők közbelépésének lehetett köszönni. *Szilágyi József* kikelve magából, felemelt ököllel fenyegette meg vetélytársát:

— Ezért még lakolni fogsz!

Aztán otthagya a táncolókat, az ivóba ment s úgy 9 óra tájban eltávozott. Ezek az előzmények. Másnap reggel halva lelték *Garai Istvánt* a házuk előtti árokban átszurt szívvvel. A csendőrség értesülvén az esetről, rögtön megindította a nyomozást, mely kiderítette, hogy *Szilágyi József* a gyilkos, mi mellett igen erős bizonyítékok tesznek tanúságot. A tettest átszállítják a kir. ügyészségre.

* **Megégett asszony.** Várvid községben tegnap szilvaizli lőzött *Hundemer Károlyné*

kint az udvaron nyílt lőzön. Ruhája tüzet fogott s oly égési sebeket szenvedett teste, hogy alig pár órai szenvedés után meghalt.

* **Talált jószágok.** Bitangóságban találtak 5 szamarat és egy tehenet, amelyért igazolt tulajdonosa annál is inkább j lelték a rendőrkapitányi hivatal kihágási ügyosztályánál, mert ellene sebeca e jószágok el fognak árvereltetni 8 nap múlva.

x **ISKOLAI BEIRATASOK** megkezdődtek, mely alkalmából ajánljuk gyermek cipők, kalapok és feherneműek beszerzésére **REICHARD** áruhaza céget Fő-utcán.

x **Érdekes látványosság.** Mától kezdve a nagyvásár tartama alatt reggel 9-től esti 10 óráig érdekes látványosságban lesz része a város közönségének. A híres *Kocka-féle Barum* amerikai dupla állatsereglet lesz látható a Nagypiac-téren. Naponta 50 érb idomított vadállat kerül bemutatásra két óriási vascirkuszban, párdúcok, m dvék, 18 oroszlan, farkasok, hiénák, lovak, szarvasok, tevék s az afrikai sivatag legvérengzőbb vadjai. Naponta idomítás etetéssel egybekötve. 6 világhírű állatszelidítő és állatszelidítő fog fellépni, akik vakmerő produkciókat végeznek. Töm-ges látogatást kér *Kocka* és *Barum*, tulajdonosok. E nem mindennapi látványosságra mi is felhívjuk a közönség figyelmét.

x **Telefon 897.** Az őszi idény közeledtével van szerencsénk a n. é. vevőközönség b. figyelmét felhívni ujonnan berendezett és megnagyobbított üzletünkre, melyben berlini és párisi divat tudósítások alapján úgy a női felöltőknél, mint a szövet és fehernemű osztálynál a legsz. bb és legfinomabb áruk vannak raktárom. Mérték után megrendeléseket jutányosan eszközölünk. Tisztelettel *Klein Géza* és *Ödön Nagyvárad Rákóczi-ut 2.*

ÁVIRATOK.

Automobil szerencsétlenség.

Budapest, szept. 13. Tegnap reggel indult el Budapestről *Röch Gyula* gyáros testvérevel automobilon. A főváros közelében a Rétságon egy paraszti szekér jött velük szembe, melyről egy gyermek szállott le és a 22 kilométeres sebességgel haladó automobil elé állott. A soffőr *Szauerhoff* oly nagy erővel fékezett, hogy az automobil felborult és *Röch*-ket kidobta, míg a soffőrt maga alá temette. A soffőr azonnal meghalt.

A lővőpetrii dráma.

Nyiregyháza, szept. 13. Vasárnap egész nap tartott a tárgyalás. Az ellenőrző orvosszakértő úgy nyilatkozott, hogy *Róthné* nem karbolsavas oldattól halhatott meg. A tegnapi nap folyamán kihallgatott tanúk *Róth* mellett vallottak. Még 56 tanu kihallgatása van hátra. Ítélet-hozatalra szerdán kerül sor.

EGYESÜLETEK.

A legényegylet tánciskolája.

A legényegylet az ősz folyamán tánciskolát tart *Teleky-utca 13.* számú helyiségében *Antalfy Antalné*, kiválóes ballet és tánc-tanítónő vezetésével. Tudnivalók a következők: 1. A tánc-tanítás szept. 14-én kezdődik s nov. 21-én végződik. 2. Tánc-tanítás hetenkint vasárnap, kedden és csütörtökön este 8—10 óráig. 3. A tánciskolába csak egyleti tagok,

vagy tagnak beiratkozó ifjak s jó családból származó leányok vétetnek fel. 4. A táncnítás kezdetén csak kezdők vehetnek részt. 5. Október 17-től ismétlők is járhatnak táncnításra. 6. A táncnítási díja a) kezdőknek egész időre 12 korona, melynek első fele beiratkozáskor, másik fele okt. 17-én fizetendő; b) ismétlőknek a félidőre 6 korona, mely szintén okt. 17-én fizetendő. 7. A táncnításokon okt. 17-től látogatók is részt vehetnek, kik egy-egy alkalomra 30 fillért fizetnek. 8. Az egyetemi tánciskolát kolonbál fejezi be nov. 21-én. Az egyet. igazgatója ezután hívja meg az érdekelteket az egyet. öszi táncnítási folyamára kérve mindkét nemű ifjúságnak minél nagyobb számban való beiratkozását s a beiratkozóknak az oktatásokon mindenkor pontos megjelenését.

Z E N E.

Serus hangversenye.

Vasárnap este míg kint a nagypiacon a hangszerek, emberek és állatok fülhasító vásári larmája mesze behangozta a várost, addig bent a Kereskedelmi Csarnok nagytermében egy törekvő és szép reményekre jogosító zeneszerző és tanító tartotta a vezetése alatt álló *Serus Splendor* című énekkor és zenetársulat bemutatkozását egy hangverseny keretében.

A hangverseny általában kielégítette a hozzá fűzött reményeket, azonban voltak egyes számok és azoknak egyes részletei, melyek sok kiválalmat hagytak maguk után. A hangverseny első száma Hozafias hymnus Serustól sok helyen mély zenei tartalmával s lelkesítő fordulataival nagy tetszést és elismerést aratott. Ebben különben nagy része volt annak is, hogy a darabot maga a szerző játszotta el, akinek zongorajátéka valóságos tetszést aratott. Ugyisint jó volt a harmadik szám is Serusnak »Milliószor könyörögtem« c. népdala, melyet négy hangon adott elő az énekkor.

Nagyon tetszett, sok tapsot aratott *Glacé* Antal főispán »Azt álmodtam«, »Kedves Babám«, »Volt egy idő« és »Fecske-madár« c. népdalai, melyeket Serus énekelte és kísért zongorával.

A hangverseny keretébe azonban kár volt bele venni az »Egyek változása« c. szindarabot. A szereplőknel ugyan megvolt az igyekezet a darabot, különösen az abban előforduló dalszámokat érvényre juttatni, azonban talán a kevés gyakorlat, vagy a szereplők fiatalságán ez a törekvés hajótörést szenvedett. A hangversenyen megjelentek között ott láttuk *Glacé* Antal főispánt feleségével, *Fetser* Antal tisz. püspököt *Imrik* Zoltán plebánost stb. Serus tisztelgőitől több csokrot kapott, melyek közül a legszébbet boldogult Nogáll püspök sírjára helyezte.

Igazságszolgáltatás.

§ **A püspök zsarolói.** Annak idején megemlékeztünk arról, hogy *Pázmány* Mariska pert indított *Fetser* Antal püspök ellen, amelylyel azonban őt a járásbiróság jogerősen elutasította. E miatt és ezen per folyamata alatt is özv. *Pázmány* Lajosné és *Pázmány* Mariska 10 levelet írtak *Fetser* Antalhoz, melyben segílyt kértek s kellemetlenséget helyeztek kilátásba. E miatt *Fetser* Antal feljelentette őket zsarolás miatt s a törvényszék özv. *Pázmány* Lajosné 6 hónapra, leányát, *Pázmány* Mariskát pedig 3 hónapi fogháza ítélt. Tegnap volt ezen ügyben a kir. ítélőtábla a büntető felelősségi tárgyalás, ahol a tanács elnöke, br. *Szentkereszthy* Zsigmond táblai elnök volt, a vádat *Sztaniszlavszky* Adolf kir. főügyész képviselte, özv. *Pázmány* Lajosné képviselésében dr. *Váradi* Ödön, *Pázmány* Mariska képviselésében pedig

dr. *Fehér* Adolf ügyvéd jelent meg. A kir. főügyész vádbeszédében az ítélet súlyosbítását kérte, minthogy becsületében ok nélkül támadták meg a társadalom egyik kimagasló alakját és minthogy tervszerűen kiesztelt módon igyekeztek a beigazolt tényállás szerint minden jogos ok nélkül pénzt kicsikarni. Dr. *Váradi* Ödön és dr. *Fehér* Adolf védőbeszédeikben rá mutattak az enyhítő körülményekre. A kir. ítélőtábla hosszabb tanácskozás után, minthogy az enyhítő körülményeket a törvényszék már figyelembe vette, helyben hagyta a törvényszék ítéletét, ami ellen a védők semmisségi panaszszal éltek.

§ **A tüntető szocialisták büntetése.** A budapesti büntető törvényszék tegnap hirdette ki az ítéletet abban a bűnügyben, a melyet az októberi utcai harc miatt vád alá helyezett szocialisták ellen indítottak hatóság ellen elkövetett erőszak, súlyos testi sértés, felbujtás és hamis tanúzásra való felbujtás címen. A bűnpör tárgyalásának kezdetén huszonegy vádlott állott a bíróság előtt, egy vádlott pedig nem jelent meg, a bizonyítási eljárás befejezése után azonban az ügyész tíz vádlottal szemben elejtette a vádat s így a törvényszéknek csupán tizenegy vádlottra kellett ítéletet mondania.

Az ügyészi vádelejtés következtében a törvényszék.

Payer Károly, *Tita* Árpád, *Haáz* Kálmán, *Kozma* A. Lajos, *Schönbrunn* Márkuszt *Tomaniczka* Kálmán, *Huliczky* Gyula, *Schubert* Ignác, *Franc* József és *Schubert* Zsigmond ellen megszüntette az eljárást.

Azok közül, akikkel szemben az ügyész fentartotta a vádat, felmentették:

Winternitz Istvánt, *Villám* Jánost és *Ceczkovics* Jánost.

A törvényszék tizenegy vádlottat bűnösnek mondott ki a btkv. 163 szakaszába ütköző, a 168 szakasz 1. bekezdésének kitétele szerint minősülő, hatóság ellen elkövetett erőszak büntetésében és ezért elítélte.

Molnár Ferencet, *Koritar* Jánost és *Hagon* Gyulát *három hónapi börtönre*;

Horváth András, *Molnár* Jánost, *Portkó* Antalt, *Apkó* Vendelt, *Hacsi* Bélát és *Sparek* Sebestyént *nyolc hónapi börtönre*;

Allmann Antalt és *Horváth* Nándort *hat hónapi börtönre*;

Justyák Tódor vádlott ellen, akit nem tudtak kinyomozni, köröző levelet adott ki a bíróság.

A bíróság a tizenegy hónapig tartó vizsgálati fogsággal valamennyi vádlottnál kitöltötnek vette a büntetést, kivéve *Apkó* Vendelt és *Allmann* Antalt, akik csak öt hétig voltak letartóztatva. E két esetben csak öt hetet veit kitöltöttnek a bíróság.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti főzsdetudósítások.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, szeptember 13.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.97
Buza apr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

REGÉNYCSARNOK.

HUSSON ORVOS.

REGÉNY

Írta: Charles Masset.

Fordította: Sz. I.

(Folytatás.)

31

Rosiéres ur, midőn e körülményről értesítést nyert, Párisba sietett és elintézte a vizsgálatot megelőző formáságokat. Elhozta Lőrinc keresztlevelét s azt maga vitte el a Sorbonne titkári hivatalába, mely buzgóság kissé zavarba ejtette Lőrincet, észébe juttatva Sophie nébne rejtélyes tanácskozásait a plebánossal, midőn bérmlálásáról volt szó. — Emlékezetes nap volt a vizsgálat napja. Lőrinc sokáig nem tudta fedelni az izgatott órát, melyet az írásbeli vizsgálat után és a szóbeli előtt a Sorbonne nagy udvarában töltött, lázasan fel és alá járva a kiszódlult pázsiton. Végre tul volt a szóbelin is és diadal érzettel telt keresztútyja elvitte a napsugaras Luxenbourgba. Szemközt ülve ebédelték a Caron vendéglőjében és a csemege elkölteése után fenekig ürítve egy pohár aszubbort, Rosiére. ur így szolt keresztútyihoz:

— Hát az érettségivel már végeztél volna; ez szép és jó; de most minő pályát választasz? Akarsz ügyvéd lenni? Azt mondják, hogy ez idő szerint az ügyvédi pályán mindenre vihethi az ember. Éa, ami engem illet, nem igen szeretem a szószátyár embereket, de ehatározásodat nem akarom befolyásolni.

És midőn Lőrinc kijelentette, hogy nem érez nagy kedvet a codex kőrmönfont fogásaira, a marquis így folytatá: — Tudod e, mit tennék én a te helyedben? Az orvosi tudományokra adnám magam. Az islettesi vén orvos nemsokára megörvendeztetni tegeit álmása előnyös és szerencsém, ha agg napjaimra a te ápolásod alatt élhetnék.

— Tehát az orvosi tanfolyamot hallgatom, — mondá Lőrinc vigan, ezt jobb is szeretem.

N hány nappal utóbb a marquis felkereste az egyetem orvoskari hivatalát, és elintézte a beiratást.

A után a Madame-utcában kis szobát bérelt keresztútyinak, ellátta pénzzel az első negyedre és visszatért I lettesbe.

Öt év telt el azóta, az ifjúság öt gazdag éve, jóra fordított napokkal, szorgalmasan töltött estékkel. Lőrinc szép ifjává serdült, arca nyilt és férfias, gondolkozása eleven és józan, természete elegáns, hajlékony és izmos; szemei mosolygó tüzet lövelnek, ifju üdeségű telt alkai ugy pirosának gondosan fésült szakálla fölött, mint a cseresnyé. (Folyt köv)

Dr. VUOSKICZ GYULA.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér
A legkisebb hirdetés 40 fillér

Apró hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban: Szilágyi — Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Szíves

figyelmébe ajánljuk vegyi tisztító és ruhafestő intézetünket öltönyök, női ruhák, selyem blousok, batizst ruhák, függönyök stb. tökéletes és gyors tisztítására vagy festésére. Gyász esetben ruhák soronkívül festetnek feketére. A tisztított ruhák kívánatra kijavittatnak. Varga és Nagy műfestészeti és vegyszertészeti mosóintézete Nagyvárad, Szent János-utca 48. Üzlet: Fekete Sas épület, Passage 26-b. Gyűjtő telepek: Teleki-utca 24. sz. a. Hönig

Albert, Színház-u. 4. sz. a. Székely Imre.

Joghallgató

keresztény családboz nevelőnek ajánlkozik. Órákat is vállal. Haszler Kálmán Szent János-u 55.

MOSKOVITS

anatomiai cipők a legjobbak.

Kiadó

Körös-utca 66. sz. háznál egy istálló és kocsiszín. Értekezhetni a Nagyváraditakarékpenztárban.

ŐSZI

ujdonságok

Leitner Márton

országos hírű

női divatházában

Nagyvárad, Zöldfa-utca 5.

(Saját ház)

Egyedül álló nagy választék az egyszerű kivitelűtől a legfinomabb izlésig.

Női gyapjúkelmék.

Angol divat ujdonságok

Blouz és pongyola kelmék.

Kosztüm-szövetek.

Egyszínű fényposztók.

Ferdén csikozott kelmék, melyek az idei őszi divatot képviselik.

Mosó parkettek

áriási választékban.

Különleges ujdonságok selymek és diszekben. Vászonneműk és asztalneműk.

Menyasszonyi kelengye 200

koronától 10000 koronáig.

Rendkívüli választék

nagy- és futószőnyegekben, ágytakarók és függönyökben. Állandó maradék vásár félárban

Olcso szigorú szabott árak.

Helyi és vidéki telefon:

413.

Szülők figyelmébe!

Chrisztoné Dús Ilona

tulajdonát képező hatóságilag engedélyezett háztartási iskolában (Rákóczi ut 15.) folyó hó 15-étől az ugyancsak hat. eng.

kézimunka tanfolyam is

megnyitott, szakavatott, okleveles tanítónők vezetése mellett, melyre növendékek felvétetnek. A tandíj igen mérsékelt. El-sajátíthatók az összes

női kézimunkák

valamint felsőruha és fehérnemű

szabás és varrás.

Növendékek felvétetnek a

főző-tanfolyamra

is a szünidőre, kik csekély havi tandíj mellett a legfinomabb sütemények, cukorkák, sülték, pástétomok, krémek, gyümölcs befőzések készítését is kényelmesen elsajátíthatják.

Vidéki növendékek

bentlakásra elfogadtnak. Az intézetben igazi családi felügyelet és gondozásban részesülnek.

Felvilágosítást nyújt

az igazgatónő.

Nagyvárad, Rákóczi-ut 15. sz.

A Biharmegyei

Takarék-pénztár

zálogháza

e hó folyamán

árverést tart.

Kéretnek a felek zálogjegyeik rendezésére.

Amerikai higienikus

ágytolltisztító intézet

Dr. Silvermán és Társa

Nagyvárad, Alapi-utca 2.

Elismerőleg nyilatkoztak alant nevezett szakorvosok u. m.: dr. Baróthy Ákos városi tisztiorvos, dr. Fráter Imre biharmegyei központi kórházi igazgatófőorvos, dr. Fischer Imre izr. kórház főorvosa, dr. Mayer László városi tisztiorvos, stb. Képes 10 órai működése alatt 250 kgr. tisztított és sterilizált ágytollat szállítani. Az árak igen mérsékelték, amennyiben 34 fil. kilogrammjá,

Gyászoló közönség figyelmébe!

Mindennemű bel- és külföldi márvány, granit és syenit

sirköveket

a legjutányosabban

Edelstein Sámuel

sirkőraktárában

Rákóczi-ut (Fő-utca) 11. szám.

Moskovits-palotában szereshető be.

Állami felügye-
let alatt álló

nagyváradai középiskolai internátus

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi és polgári iskolai tanulók részére, Egyenkinti tanítás nevelőtanárok vezetése és ellenőrzése mellett.

Szigoru korreputálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az ellátás, tan- és nevelés díja egy tanévre 700 kor.

Az intézet a város legegészségesebb helyén fekszik, közel a tanintézetekhez. Bő tájékoztatót kívánatra küld az intézet tulajdonosa és igazgatója, kivel értekezhetni lehet naponként 9—12-ig,

Nagyvárad, június hó 22.
Tisza Kálmán-tér 9.

DÉNES PÁL,
intézettulajdonos és igazgató.

Iskolai idény beálltával

fedezzük szükségletünket kész fiu- és gyermekruhákban csakis

KÁLMÁN FERENCZ

férfiszabó kész ruhaáruházában

Nagyvárad, Rákóczi-ut. (Az Orsolya-zárdával szemben.)

Legjobb helyen készült munka.

Utólérhetetlen olcsó szabott árak

A Nagyváradai Hitelbank Részvény-
társaság

Üzlet helyiségét

1909. május hó 5-én a **Szent László-
tér** és **Zöldfa utca** sarkán levő **Deutsch
K. I.-féle** ház emeleti helyiségébe he-
lyezte át.

Bejárat a **Zöldfa-utcai** részen.

Lapkihordó nők

fix fizetéssel felvételnek
a Tiszán'ul kiadóhivatalában

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

ALAPITTATOTT 1895-BEN.

DEO ADIUVANTE!

ALAPITTATOTT 1895 BEN.

Imrek Károly épület- és műbutor asztalos Nagyvárad, Szaniszló-u 46.

Tisztelettel értesitem igen tisztelt megrendelőimet valamint Nagyvárad és Biharvármegye igen tisztelt közönségét, hogy a szakmamba vágó mindennemű

épület- és műbutor munkákat

készítés végett elvállalok, azokat a legnagyobb gonddal és izléssel a mai kor igényeinek megfelelőleg tetszésre készítek bármely színben és mintára előnyös áráért. Nemkülönb. mindeféle buterokat átalakítok, javítok, fényezést és mattolást szakszerűen eszközölök. Továbbá zárdák, intézetek, iskolák, egyesületek, gazdaságok helyiségeinek felszerelés-eit, azoknak gondosan való jókarban tartását illetve javítását jutányos árért vállalom fel. Magamat, valamint cégemet a nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlva, minél gyakoribb megbízásaiért esedezve vagyok kiváló tisztelettel **IMREK KÁROLY.**

Lakás és műhely Szaniszló-
utca 46 szám. — Jó fiúk
tanulónak felvételnek.

Helyi és vidéki meghívásra
azonnal megjelenek

Zárdai növendékeknek

előírás szerinti kész ruhákból, felöltőkből, harisnyákból, keztyűkből, téli alsóruhákból és fehérneműkből
10 százalék engedményt nyújt a most megnyitott

BALOG és BERKES

női és gyermekfelöltők áruháza Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. (A Zöldfával szemben)

Kérjen választékot!

Telefon 921.